

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Barbory Prchalové „Sociálně-ekonomické postavení učitelů v České republice“.

Autorka si zvolila téma aktuální a pro učitele velmi důležité a potřebné. K jeho zpracování použila deskriptivní metodu (teoretická část práce) a metodu sociologického průzkumu, kdy provedla a vyhodnotila dotazníkové šetření ohledně vnímání učitelské profese stávajícími učiteli ZŠ.

Teoretická část práce (s. 11 – 45) sestává ze dvou kapitol, členěných na subkapitoly. První kapitola obsahuje vedle vymezení pojmů učitel, pedagogický pracovník, normy učitelských činností a profesní standard učitele také důležité téma problémů učitelské profese včetně otázky prestiže učitelského povolání/učitele a spokojenosti žáků. Druhá kapitola je pak zaměřena na zákonem stanovené pracovní podmínky učitelů.

V praktické části své práce pak autorka provedla průzkum dotazníkovým šetřením v rozsahu 105 respondentů, v němž zkoumala názory učitelů ohledně jejich vnímání atraktivnosti, náročnosti, časové vytíženosti, dalšího vzdělávání, platového ohodnocení, byrokracie a publikační činnosti a pozitiv a negativ učitelského povolání.

Autorka si ke sledované problematice dobře rozvrhla jednotlivé tematizace, přičemž za velmi přínosné považují v teoretické části její práce uvedení legislativní úpravy výkonu učitelské profese. Velmi vhodně by se tu nabízelo směřování jejího konkrétního výzkumu na srovnání s realitou (např. v dotazníku položit učitelům také otázku počtu jejich žáků ve třídě, stanoví-li v práci zmíněná Vyhláška min. počet 17 žáků, nejvyšší pak 30; u cizích jazyků 24), což ale nevyužila. Jinak jsou ovšem její položené otázky relevantní problematice uvedené v teoretické části.

Mou největší výhradou k teoretické části práce je, že zde postrádám autorčinu vlastní invenci: nikde v textu nenalezneme její vlastní reflexi a názory – naopak celý text teoretické části je čistou deskripcí v podobě referencí o tom, co napsali jiní autoři. Teoretická část práce v rozsahu 34 stran (přičemž mnohde nejde ani o normostrany) obsahuje 137 (!) odkazů a citací, z nichž jsou stránky sestaveny.

Pokud jde o praktickou část práce, vzhledem k časové náročnosti a poměrně velkému počtu respondentů, bych očekávala promyšlenější hypotézy. Za ty si autorka zvolila: 1. Učitelé ZŠ pracují denně více hodin než je určená jejich pracovní doba, 2. Učitelé ZŠ se domnívají, že nestoupá prestiž jejich povolání, a za 3. Učitelé se cítí nedostatečně finančně odměňování (viz s. 47). Jde tedy o hypotézy, vyjadřující dlouhodobě a obecně známé problémy (o čemž svědčí i teoretická část práce), a tudíž jejich potvrzení lze předpokládat. Na druhé straně však uznávám, že i s těmito hypotézami v sobě autorčin provedený průzkum nese jistou výpovědní hodnotu ve smyslu toho, zda a nakolik (samozřejmě v rámci daného vzorku) došlo nebo nedošlo k nějaké změně.

Z formálního hlediska nerozumím tomu, proč některé stránky práce jsou zformátovány a některé nikoli, dále proč u grafického znázornění výsledků šetření autorka využívá stran jen z poloviny (viz např. s. 48 – 51. s. 53, s. 57, s. 58, s. 62) a proč autorka zařadila dva tituly v seznamu literatury pod monografie, když monografiemi nejsou).

Přes uvedené výhrady, k nimž se autorka zajisté vyjádří v obhajobě, však v práci uvádí mnoho konkrétních a sledovanému tématu obsahově relevantních informací, a proto:

Diplomovou práci Bc. Barbory Prchalové **doporučuji** k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

1. Které faktory působí na hierarchii prestiže jednotlivých povolání?

2. Jakou roli hraje výchova a vzdělávání v postmoderní společnosti a kterou oblast ve vzdělávání v rámci školní edukace považujete za nejdůležitější a proč?
3. Co Vás osobně nejvíce překvapilo na Vašem průzkumu?

V Praze dne 30. 12. 2014

PhDr. Věra Jirásková, Ph.D.